

מדינת ישראל

משרד החינוך

המנהל הпедagogי

אגף לקליטת תלמידים עולים

תהליכי קליטה של תלמידים עולים

צוות חשיבה וכתיבה:

י"ר: עמי הוד בהט – מנהל אגף קל"ע

מרכזת הכתיבה: מאיה שריר – מדריכת ארצית, קל"ע

רחל גרביר – ממונה על קל"ע, מנהלי

מלכה זוננשטיין – מדריכת ארצית קל"ע, חמד"ז

ميرי להב – מדריכת מחוז תל-אביב, קל"ע

לאה צדר – מדריכת ארצית, קל"ע

שלמה צחוי – מדריך ארצי קל"ע, חמד"ז

מיכל לויין-אפשטיין – יועץ ולויי אקדמי, מכון סאלד

תודה לד"ר ריטה סבר ולד"ר מיכל שלypeר על העורותיהן ותרומתן למסגר.

תודה לפרופ' יצחק פרידמן ולמכון סאלד.

עיצוב ועימוד: סטודיו "שחר שושנה" מקבוצת סקורפיון

הוצאה לאור: גפ הפרסומים, משרד החינוך

תיקן העניינים

5

פתח דבר

חלק א: קליטת תלמידים עולים על פי הסטנדרטים

9

הנחות יסוד

11

עקרונות מנהים

11

מטרות מסמך הסטנדרטים

חלק ב: הסטנדרטים

13

הקדמה

15

I נihilim וhonechiot b'tehilir haklita

17

II tehilir kliyta bahibut limod

20

III shilov chavrati shel talmidim uolim

IV kuniyat urchi turbot yisrael torah shemirah ul turbuviot ha'motza

22

חלק ג': "ארגון הכלים"

25

כל' עוז לישום הסטנדרטים בעת קליטת תלמידים עולים

25

טפסים מתרוגמים

25	מתרגמים
25	תכניות לשילוב חברתי
25	קיום ישיבות צוות ודווחות מעקב והערכה
25	השתלמות מוסדית
26	פגשים עם הורים בעליים
26	מומחה בית ספרי בנושא קליטת עלייה
27	מדד הצלחה ומדד ביצוע
28	"אחרוי הקלעים" של עבודות הוועדה – תהליך כתיבת הסטנדרטים
29	לבטים ודילמות שעלו במהלך דיוני הוועדה
30	מקורות לעין נוספת

פתח דבר

אחד המאפיינים הבולטים של מדינת ישראל הוא היותה מדינה קוליתת עולים. כ-60% מהאוכלוסייה היהודית בישראל הם עולים מדור ראשון או שני.

במסגרות החינוך בישראל לומדים תלמידים רבים שלא נולדו בארץ ושהברית אינה שפתם אמם. תלמידים אלו מגעים מפגין רחוב של מדינות כמו: חבר העמים, אתיופיה, ארגנטינה, צ'ילה, ארצות הברית צרפת ועוד.

הוראת השפה העברית והוראת מקצועות הלימוד לתלמידים אשר לא נולדו בישראל ואשר העברית אינה שפתם אמם, דורשת מומחיות מיוחדת והיכרות עם התיאוריות, עם המחקר והמעשה של הוראת עולים. מחקר שנערך בישראל בנושא ההישגים הלימודיים של תלמידים עולים (שוהמי, לוי וספולסקי, 2002) מדגש את הצורך בהתייחסות מיוחדת לצורכי התלמידים העולים בישראל, הכרת צוותי ההוראה ופיתוח תכניות מתאימות למدينة מרובת תרבויות.

מסמרק זה עוסק בשלבי הקלייטה של התלמידים העולים במערכות החינוך ובhayutם השונים.

הסטודנטים נכתבו על סマー ניסין עבדותם של צוותי החינוך בבית ספר קולטי עלייה ברוחבי הארץ, ונוסףו כדרישות בחרות ואחדות לבתי הספר במטרה לממד את הנעשה בבית הספר בתחום זה ולהסביר את העבודה בו.

המסמרק נכתב מתוך גישה הרואה בכל בא' בית הספר שותפים בתהליכי הקלייטה, תוך שמירה על תרבות הארץ המוצא ומתן ביתוי 'ליחוד התרבות'.

שילוב יעל של תלמידים עולים הכרוך לעתים קרובות גם בשינוי עמדות של הקולטים כלפי הנקליטים. בירור של עמדות כלל חברתי קהילת בית הספר כלפי העולים החדשניים וטיפוח רצון לדיאלוג בין כל האוכלוסיות תוך משא ומתן לגבי שינוי הדדי במטרה, צרכים ויעדים עשויים לתרום במהלך של קליטתת הילדים העולים.

הידע התיאורטי והפרקטני, המחקרים ומיפוי הצרכים בשטח שימושו בסיס לקביעת ארבעה היבטים לסטודנטים המסייעים לבית הספר בתהליכי הקלייטה:

(1) ההיבט הארגוני-מנהלי הוא שלב הראשון בהערכות בית הספר לקליטת עולים חדשים, כולל ניהול וניהלות למפגש הראשיוני בין התלמיד העולה לבין צוות החינוך בבית ספר.

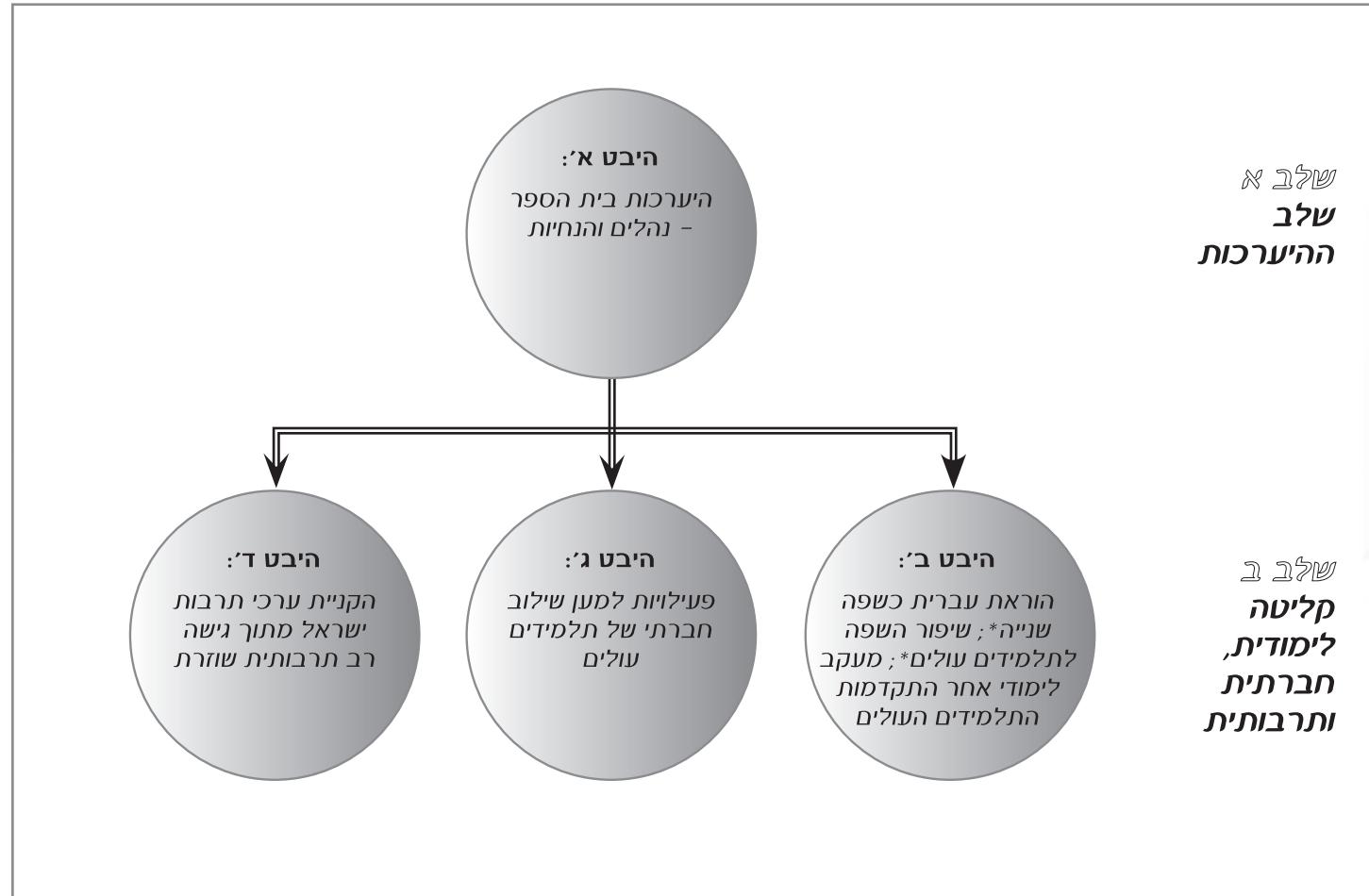

- (2) ההיבט הלימודי כולל הוראת העברית כשפה שנייה*, שיפור השפה לתלמידים עולים* וכן מעקב לימודי אחר התקדמות התלמידים העולים.
- (3) ההיבט החברתי עוסק בפעולות למען שילוב חברתי של תלמידים עולים
- (4) ההיבט התרבותי עוסק בשלושה תחומים: מורשת יהודית-ישראלית, דמוקרטיה ישראלית וקטואליה ורב-תרבותיות. אנו מאמינים כי העבודה על פי סטנדרטים תסייע לבית הספר במשימת הקליטה של התלמידים העולים.

---

* תכנית הלימודים: עברית כשפה שנייה, לתלמידים עולים בכיתות א'-י"ב בבית הספר הממלכתי והממלכתי דתי, תשס"ח.
http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Tochniyot_Limudim/Ivrit/SafaShniya/Safa2.htm

שלבי הקליטה של תלמיד עולה חדש בבית-הספר

* תכנית הלימודים: עברית כשפה שנייה, לתלמידים עולים בכיתות א'–י'ב בבית הספר הממלכתי והමמלכתי דתי, תשס"ח.

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Tochniyot_Limudim/Ivrit/SafaShniya/Safa2.htm

חלק א': קליטת תלמידים בעלי פ' סטנדרטים

מערכת החינוך היא מקום המפגש הראשוני של העולים עם החברה הישראלית. תפקידו של בית הספר הוא לסייע בהשתלבותם של התלמידים העולים במערכות החינוך ובקהילה.

בעבר, ההגדרה לגבי עולה וזכייתה הייתה תחומה בזמן קצר יחסית. ממצאים מחקרים הוכחו את הצורך בהרחבת ההגדרה והזכיות המוענקות לתלמידים העולים. שני התייחסה מדגיש את החשיבות ואת הרלוונטיות של המספר.

מסמרק הסטנדרטים מכון לעובדות המנהל ולעבודות צוות הנהול בעת תחיליך קליטת העולים בבית הספר. מטרתו לרכז, לפרט ולארגן את תהליכי הקליטה בתבי הספר. על המנהל לשתף את כלל צוות בית הספר בתוכנו של המספר ובישומו. על בסיס סטנדרטים אלה יבחן בית הספר מה קיים ומה נדרש לפתח כדי ליעל את תהליכי קליטת העולים בבית ספרו. הסטנדרטים הם דרישות מחיבות. בית הספר ידרש להכין תכנית עבודה לשיפור ממשמעותו בכל התחומיים המפורטים. כמו כן, הוא ידרש להציג את עשייתו החינוכית ואת התקדמותו בכל הקשור לקליטת תלמידים בעלי פ' סטנדרטים שנקבעו.

הנחות הבסיס

א. הוראה-למידה:

1. כל תלמיד עולה, גם אם הוא תלמיד יחיד בבית הספר, זכאי ללימוד השפה העברית (בהתאם לעקרונות הוראת העברית כשפה שנייה).
2. יש חשיבות בטיפוח השפה הכתובה (קריאה והבעה בכתב) במקביל להמשך ההתפתחות בשפה הדיבור.
3. רכישת השפה בהיבט התקשורתי-חברתי אינה תנאי מספיק להשתלבות לימודיים בתבי הספר. רכישת השפה בהיבט האורייני-למודי, העשרה בהתאם למבני הדעת של מקצועות הלימוד, לימוד מושגי הבסיס בכל מקצוע ורכישת אסטרטגיות למידה מסוים להתמודדות עיליה של התלמידים בעליים עם מקצועות הלימוד בכיוות.
4. לימוד שפה והעשרה הננו תחיליך ארוך ומתרחש ואני מסתים בשנה הראשונה לקליטת התלמיד העולה.

ב. צוות בית הספר:

1. השפה היא התחום הראשוני המאפשר מפגש של העולים עם הסביבה החדשה.
2. הוראת העברית כשפה שנייה בבית הספר דורשת מומחיות והתמקצעות בתחום.
3. שילובם הלימודי המוצלח של התלמידים העולים במערכות החינוך מוננה במודעות הוצאות החינוכי לצרכים הייחודיים של התלמידים העולים, לקיום של תרבותיות למידה שונות מהן מגיעים העולים ובעתן לגיטימציה לתרבותם כחלק מן המורות בבית ספריהם.
4. שיתוף כל צוות בית הספר בנושא קליטת העלייה ועובדת בגישה מערכית הם מרכיב חשוב בישום הסטנדרטים ובהצלחת תליך הקליטה של התלמידים העולים ומשפחותיהם.
5. השילוב החברתי, התרבותי והלימודי ניתנים למידיה ולהערכה.
6. בית הספר אחראי על ייצור סביבה אקלים המטפחים את התלמידים העולים.
7. בבתי ספר עתירי עולמים יבוא לידי ביטוי ההרכב האנושי של בית הספר גם בקורסיקלים הבית ספרי וגם במראה בית הספר (קירות בית הספר, טפסים, חגים, דפי עבודה, מבחנים וכדומה...)
8. הוצאות החינוכי בבית הספר מפתח מודעות וగישות רב תרבותית ובונה סביבה אוריינית רבת תרבותית ורב לשונית.

ג. תלמידים-משפחות:

1. רכישת השפה העברית בהיבט התקשורתי-חברתי, מאפשרת מפגש ויחסים נטימים עם הסביבה החדשה. פעמים רבות התלמידים רוכשים את השפה לפני הוריםיהם דבר הדורש מהם לתקן כמבוגרים במשפחה.
2. היכרות עם התרבות היהודית והישראלית מקנה לתלמידים העולים תחושת שייכות למקום החדש ומאפשרת השתלבות בבית הספר, בקהילה ובמדינה. גם בנושאים אלו ימשכו התלמידים כחונכים למשפחותיהם.
3. שיתוף הורים הוא חלק בלתי נפרד מתהליך הקליטה של התלמידים העולים בבית הספר.
4. תלמידים עולים מהווים קבוצה תמיינית רגשית מחזקת עבור חבריהם העולים החדשניים, וכך יש לאפשר להם מפגשים גם בשפת האם.

עקרונות מנהיים

1. תחום ההיערכות הארגוני-מנהלי מהו בסיס הכרחי וראשוני בתהליכי הקליטה בבתי הספר.
2. עבודה על תחום אחד בלבד לא מאפשר הצלחה בתהליכי הקליטה. יש להתיחס לכל התחומים שהובאו.
3. רק עבודה בגישה מערכית המתיחס לכל המרכיבים: מורים, תלמידים, הורים, תכני לימוד וצדומה... אפשרות הצלחה במשימת הקליטה.
4. הקוריקולים בבית ספר וחוות בית - הספר משקפים את הרכיב הרב-תרבותי והרב-לשוני שבו.
5. מקומם של הקולטים בתהליכי הקליטה חשוב מאוד. יש לשים לב להבדיות בין הקולטים והנקולטים בתכניות השונות.
6. שיתוף המשפחות בתהליכי הקליטה הוא חלק בלתי נפרד מהצלחת הקליטה.
7. המסר נועד להיות ישים, "לא בשמיים", מתחת מענה אפשרי ומציאותי - כדי העבודה יצאות בית הספר.

מטרות מסמך הסטנדרטים

1. העמדת דרישות בסיסיות, איחדות ומחיבות בתחום קליטת העולים בפני בית - הספר.
2. הילמה בין הסטנדרטים המפורטים במסמך לבין היעדים שבית הספר מציב לעצמו יאפשרו גיבוש מדיניות בית ספרית בתחום קליטת העולים.
3. מתן אמון בכוחו וביכולתו של בית הספר לקלוט תלמידים עולים.
4. יצירת מחיבות לשילוב התלמיד העולה בחברת התלמידים, בבית הספר, בקהילה ובמדינה.
5. הנעת בית הספר לביצוע בדיקה שיטית של כל תהליך הקליטה: מיפוי הק"ם והחסר ובניות תכניות פעולה.
6. שמירה על עקרונות של רב-תרבותיות ורב-לשונות בבית הספר ועידוד התלמידים העולים לשמור את שפת האם ותרבותותם.

חלק ב': ה סטנדרטים

הקדמה

ההיבטים לקליטת תלמידים עולים בבית הספר אורגנו למרכז המונה ארבעה תחומים שהם נגזרים הסטנדרטים. תחומים אלה משקפים את הציפיות מבתי הספר להצלחה בקליטת תלמידים עולים בכל התחומים – הארגוני, הלימודי, החברתי והתרבותי – תוך התייחסות למשפחות ולקהילה.

הסטודנטרים כוללים סטנדרט שונה, סטנדרט של ביצוע, סטנדרט של הערכה וסטודנטרט של הגדנויות למידה:

הסטודנטרט וסטודנטרט המשנה מגדרים את התוצאה המצופה מן התהליך הלימודי-חברתי-חברתי-התנהגותי-ערבי. הסטנדרטים מהווים רף נדרש אשר באמצעותם ניתן למדוד את רמת התפקוד בבית ספר.

סטודנטרטים של ביצוע מגדרים את הביצוע המיטב המש夷 ומפורט להשגת הסטנדרט בשלבים.

סטודנטרטים של הערכה הם פרמטרים המצביעים על מימוש הסטנדרטים. סטנדרטים אלו מגדרים איך תיעשה הערכה וכן על פי מה בית הספר מוערך בתחום זה.

סטודנטרטים של הגדנויות למידה מפורטים את הכלים שבית הספר מזקק להם בעבודתו ואת המשאבים שצרכים לעמוד לרשות בית הספר/מורה/התלמיד כדי שיוכלו להגיע לסטודנטרט. סטנדרטים אלה מתארים את התנאים המיטביים שיאפשרו את השגת ההישגים הנדרשים.

סטנדרט משנה	סטנדרט
I נחים והנחיות בתחילת הלמידה	
Iא. בית הספר ערוך לקליטת תלמידים עולים ברמת הארגון והמצוות Iב. בית הספר מלאוה באופן אישי את קליטתם של התלמידים העולים תוך מענה לצרכים "חוד'ם"	בית הספר מתארגן מחדש באופן שיקף את הרכבת הרב-תרבותית של אוכלוסייתו (תלמידים והורם)
II תחיליך קליטה בהיבט הלימודי	
IIא. בית הספר מצמצם את פער הלימוד של התלמיד העולה (הנובעים מן המעבר מארץ המוצא לישראל) ומטפח את נקודות החזק שלהם IIב. בית הספר עוקב אחר התקדמותו הלימודית של התלמיד העולה IIג. בית הספר רגיש לצרכים הלימודיים של התלמיד העולה	בית הספר נמצא במהלך מתמיד אחר התקדמות התלמיד העולה
III שילוב חברתי של תלמידים עולים	
IIIא. בית הספר מפעיל תוכניות המסיעות לשילובם החברתי של התלמידים העולים בחברת התלמידים בבית הספר IIIב. בית הספר מפתח את מודעות הצוות וכל התלמידים להיבטים הקשורים בקליטת העולים IIIג. בית הספר משתף את משפחות העולים	בית הספר מפעיל תוכניות לשילובם החברתי של התלמידים העולים בחברת התלמידים
IV הקניית ערכי תרבות ישראל תוך שמירה על תרבותיות מוצא	
IVא. מורשת יהודית – ישראליות א1. בית הספר חושף את התלמידים העולים למורשת היהודית ול"ארון הספרים היהודי" א2. בית הספר חושף את התלמידים העולים לחגיה ישראל ולמועדיו א3. בית הספר משתף את משפחות העולים בלימוד על החגים ובהכנות לקראותם IVב. דמוקרטיה ישראלית ואקטואליה ב1. בית הספר חושף את תלמידיו העולים למורשת ישראל ב2. בית הספר חושף את תלמידיו העולים לדמוקרטיה בישראל ב3. בית הספר חושף את תלמידיו העולים לאירועים אקטואליים IVג. רב-תרבותיות ג1. בית הספר חושף את כלל תלמידיו לתרבות השונות שמהן באו תלמידי בית הספר העולים	בית הספר חושף בפני התלמידים העולים את מורשת ישראל ותרבותו ובפני ילדי הארץ את התרבותות שהتلמידים העולים באו מהן

I נחים ונחיות בתקller הקליטה

מערכת החינוך היא מקום המפגש הראשון של העולמים עם החברה הישראלית. העריכות בית הספר לקליטה התלמידים העולים היא גורם רב משמעותי בשילובם הלימודי, החברתי והתרבותתי. הצבת תחום ההערכות הארגונית בראש מסגר הסטנדרטים מבטאת את חשיבות ההערכות בהכנות בית הספר לקליטה העולים.

סטודנטית II: בית הספר מתארן מחדש באופן שיספק את הרכיב הרב תרבותי של אוכלוסיותו (תלמידים והורם)*

סטנדרט של הגדמניות למידה	סטנדרט של הערכה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט משנה
<ul style="list-style-type: none"> * השתלמיות בית ספרות בנושא קליטת עלייה. * בבית הספר יהיה רצ' עולים, יושך שטוף בעולים ומגשר חינוכי בין תרבויות. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מקיים השתלמיות תקופתיות בתדריות הולמת את מספר התלמידים העולים בבית הספר. * כל המצוות החינוכי מודע לתהיל' הקלייטה של התלמידים העולים, מכיר את כל שלביו ומזכיר מאפייני תרבויות מרכזים/בוגרים. 	<ul style="list-style-type: none"> * חשיפת המצוות הבית ספרי למאפייני קליטת עולים ולמאפיינים תרבותיים של העולים: * בית הספר מכשיר את כל המצוות החינוכי בנושא הקליטה: היכרות עם תרבויות, "הلم תרבות", שלבי מעבר וכדומה... 	<p>I.A. בית הספר ערוך לקליטה תלמידים עולים ברמת הארגון והמצוות</p>
	<ul style="list-style-type: none"> * בבית הספר קיימת רשימה של משפחות עולים הפעילות בקהילה בנושא קליטת העולים, המתעדכנת מדי שנה. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר נמצא בקשר עם גורמים העוסקים בקליטת עלייה ועם משפחות מארצות מוצא שונות. 	
<ul style="list-style-type: none"> * מסמכים מתרגמים על ידי בית הספר לשפות שונות לייעול התקשרות עם העולים. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מצטיין במסמכים מתרגמים לשפות שונות: * התלמידים או ההורים העולים מעידים שקיבלו מסמכים מתרגמים לפחות בשנות הראשונה בבית הספר. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מתרגם מסמכים (כגון תקנון, מערכת שעות...) עברו התלמידים וההורם העולים לשפות הרלוונטיות. * בית הספר מביא את המסמכים המתרגמים לידיות התלמידים העולים והוריהם. 	

* כאשר יש שיעור ניכר של עולים, ולא משנה מתי עלו לישראל.

סטנדרט מונה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט של הערכתה	סטנדרט של הzdמניות למידה
<p>יב. בית הספר מלאה באופן אישי את קליטתם של התלמידים העולים תוך מתן מענה לצרכים "חוד"ם</p>	<p>תהליכי השיבוץ של התלמיד העולה בכיתה האם ובכיתה אולפן/קלט:</p> <ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מקיים שיחת היכרות עם התלמיד העולה והוריו וועורק להם היכרות עם כל הגורמים בבית ספריהם המתאים (מצירות, מנהל, רץ עולים, מchner, אחות, יועצת...), עם מתוקני בית הספר ועם חדרי הלימוד. * צוות בית הספר משבץ את התלמיד לכיתת אם ומכוון עבורה תכנית לימודים אישית לאחר שיחת היכרות אותו בשפט אמו ומתוך מידע העולה מן התעודות שהביא מחול (חוזר מנכ"ל ס"א/9(א)). * בית הספר משבץ את התלמיד לכיתת אולפן/קלט בהתאם לרמתו השפתית ובהתאם לששתית הקליטה הקיימת בבית הספר, כל זאת לאחר שיחת היכרות ועל פי הרכב הכיתה. * בית הספר מצמיד איש קשר לתלמיד העולה, רצוי דובר שפותו. * הוצאות החינוכי מכין את תלמידי הכיתה לקראת הגעתם של עולים חדשים לבית הספר/ לכיתתם. 	<p>תהליכי השיבוץ של התלמיד העולה בכיתה האם ובכיתה אולפן/קלט :</p> <ul style="list-style-type: none"> * מגשר/ רץ עולים/ יועץ שמטפל בעולים. * ערכה של גוף קליטת עלייה של משרד החינוך. * הקצתה חדר חולם ללימוד העולים. * הקצתה שעות להוראת העולים. * מורים בעלי הכשרה מתאימה להוראת עברית כשפה שנייה. * דף משוב למפגשי ההורים והמורים. 	<ul style="list-style-type: none"> * בבית הספר קיים תיעוד ומעקב אחר השיחות עם התלמיד העולה. * בתיעוד שיחת היכרות פרושים השיקולים שהובילו לשיבוץ התלמיד בכיתהנו.

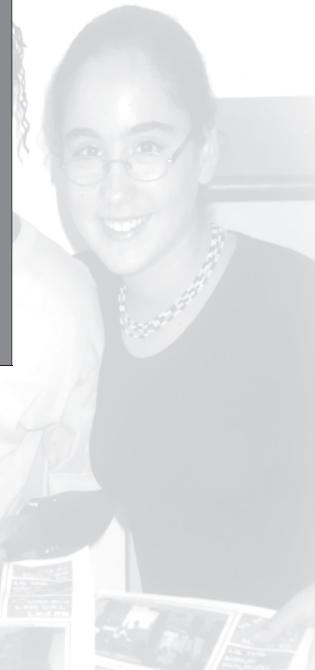
התלמידים העולים באים מתרבויות שונות מאוד ביחסם לקיימות בארץ. שונות זו בא לידי ביטוי בהרגלי הלמידה, הכנות שיעורי הבית, השתתפות בכיתה, ציונים והערכתה, יחסן מורה-תלמיד, יחסן הורים- בית ספר. על בית הספר להיות מודע לשונות, ולהעמיד לרשות התלמידים העולים כלים שישו להם להגעה למיצי מלאו יכולותיהם.

станדרט II: בית הספר נמצא בעקב מתמיד אחר התקדמות התלמיד העולה

stanדרט של הzdמוניות למידה	stanדרט של הערכה	stanדרט של ביצוע	stanדרט משנה
<ul style="list-style-type: none"> * זמן מורה לילויו תהליכי הקליטה הלימודי. * תוכנית לימודים אישית. * מילונים דו-לשוניים בשפות שונות. * מונחים. * ספרי קריאה בשפות שונות. 	<ul style="list-style-type: none"> * דוח מצב לימודיו של התלמיד * תיעוד מהלך לימודיו והתקדמותו בלימודים. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר עורך מיפוי לבירור מצבו הלימודי של כל תלמיד עולה בשפט האם של התלמיד. * בית הספר מזהה ומטפח את נקודות החזק של התלמיד העולה לאחר שיחת היכרות ומתוך מידע העולה מן התעודות שהביא התלמיד מהוז'ל. 	<ul style="list-style-type: none"> II. בית הספר מצמצם את פער הלימוד של התלמיד העולה הנובעים מן המעבר מארץ המוצא לישראל) ומטרף את נקודות החזק שלהם
<ul style="list-style-type: none"> * ספרי עזר מתרגמים דו-לשוניים. * הקשרת מורים להוראת עברית בשפה שנייה ולהוראת עולמים הלומדים בכינות האם. 	<ul style="list-style-type: none"> * תוכנן לימודים אישי * מערכת שעות לימוד לתלמיד העולה במסגרת הלימוד המתאים. * תוכנית לימודים אישי לשיעורי עזר במקצועות השונות לכל תלמיד עולה. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מכין לתלמיד העולה תוכנית אישית בהתאם למסגרות הלימוד הייחודיים הקיימות בבית הספר כמו: כיתה אולפן, כיתה קלט ושיעורי עזר. * בית ספר מכין תוכנית לימודים אישי לשיעורי עזר במקצועות השונות לכל תלמיד עולה על מנת לצמצם את פער הלימודים. 	

סטנדרט של ההזדמנויות למידה	סטנדרט של הערכה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט משנה
<ul style="list-style-type: none"> * ליווי המורים על ידי מדריכי האגף לקליטת תלמידים עולים. 	<ul style="list-style-type: none"> * מבחני התקדמות תקופתיים. * שיחות אישיות (עם התלמיד ומשפחותו). * צוות בית הספר נוהג בגמישות לגבי קביעת שעות המפגשים עם המשפחות מתוך התחשבות בעבודתם. * ישיבות צוות על התלמידים העולים. * תלמידים עולים נבחנים ב מבחנים המותאמים להם. * תלמידים עולים מקבלים הארact זמן ב מבחנים (כאשר הם לא נבחנים ב מבחנים מותאמים). * מעקב שיטתי ועקב אחר נוכחות התלמידים העולים בבית הספר ובשיעורים. 	<ul style="list-style-type: none"> * הוצאות החינוכי בבית הספר (מחנכת, רכז עולים, מגשר...) * מקיים מפגשים קבועים עם התלמיד העולה. בחלק מן המפגשים משתתפים גם הוריו של התלמיד. סברים וסבירות נחשים כדמיות הוריות שימושיות. * הוצאות החינוכי בבית הספר עורך מעקב אחר התקדמות הלימודית של התלמיד והשתלבתו באמצעות שיחות, מבחנים, ישיבות צוות על התלמיד ומתעד את הדברים. * בית הספר בוחן את התלמידים העולים ב מבחנים מותאמים להם בשנים הראשונות ללימודיהם בארץ. * במקצועות בהם אין מבחנים מותאמים לתלמידים העולים מקבלים תוספת זמן. * בית הספר מקפיד על תיעוד שוטף של נוכחות התלמידים העולים בבית הספר. 	<p>זב. בית הספר עוקב אחר התקדמות הלימודית של התלמיד העולה</p>

סטנדרט של ההזדמנויות למידה	סטנדרט של הערכתה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט משנה
<ul style="list-style-type: none"> * יעצים בית ספריים ופסיכולוגים דוברי שפות שונות בבית ספר עתירי עולים או בישובים. 	<ul style="list-style-type: none"> * כל תלמיד עולה יש תלמיד מלאוה בן-citetau. * יעצצת/פסיכולוגית בית הספר מקיימת מפגשים קבועים עם התלמידים העולים. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מבקר את צרכי הלימודים של התלמיד העולה. * המבחן מצמיד לכל תלמיד עולה תלמיד מלאוה רצוי עולה ותיק שיש לו בתחום הלימוד ויתמוך בו באופן החברתי. * יעצצת/פסיכולוגית בית הספר נפגשת עם התלמידים העולים ותומכת בהם בשלבי המעבר בעקבות העליה. 	<p>IIg. בית הספר רגש לצרכים הלימודים של התלמיד העולה</p>

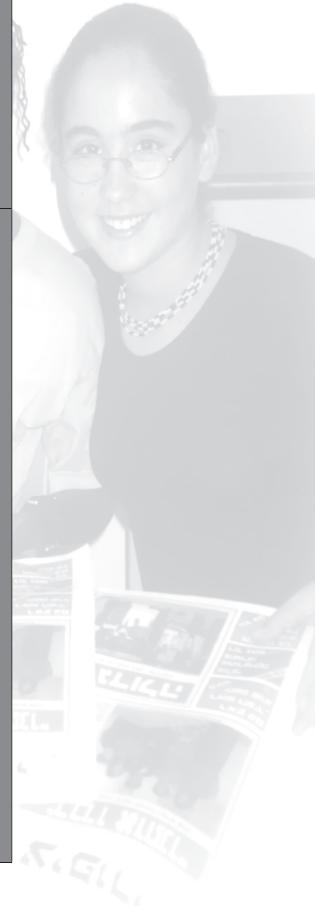

III שילוב חברתי של תלמידים עולים

השילוב החברתי מהו זה? חלק ממשותי בתהליכי הקליטה וההסתגלות של העולים. בית הספר מחייב להפעיל תכניות מסוימות לשילוב החברתי של התלמידים העולים בבית הספר ובקהילה. בתחום הקליטה החברתית יש מקום מרכזי גם ל��ולטים: מורים, תלמידים והורם כאחד.

סטנדרט III: בית הספר מפעיל תכניות לשילובם החברתי של התלמידים העולים בחברת התלמידים

סטנדרט משנה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט של הערכתה	סטנדרט של הגדמניות למידה
III א. בית הספר מפעיל תכניות המסייעות לשילובם החברתי של התלמידים העולים בחברת התלמידים בבית הספר	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מפרסם את דבר بواسמם של התלמידים העולים באמצעות התק绍ורת של בית הספר: עלאן, דפי מידע, לוח מודעות, רדיו בית הספר. * בית הספר מפעיל תכניות חברתיות הנוגנות למקום של כבוד לתרבותות השונות. * בית הספר משתקף את התלמידים העולים בזעדות השונות הפעולות בבית הספר. * בית הספר משתקף את התלמידים העולים ביחסו ופעולתה של הפעילות החברתית בבית הספר. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מפעיל תכניות חברתיות הנוגנות למקום של כבוד לתרבותות השונות. * בית הספר מפעיל תכניות חברתיות הנוגנות למקום של כבוד לתרבותות השונות. * בית הספר משתקף את התלמידים העולים בזעדות השונות הפעולות בבית הספר. * בית הספר משתקף את התלמידים העולים ביחסו ופעולתה של הפעילות החברתית בבית הספר. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מצמיד תלמיד מלאו להתלמיד עולה חדש. * בבית הספר עובד מגשר חינוכי בין תרבותי (ישובי או בית ספרי). * בבית הספר מופעלת תכנית חברתית הפעולת לשילוב חברתי של תלמידים עולים. * תכנית שלhab"ת. * תכנית "קשרים".

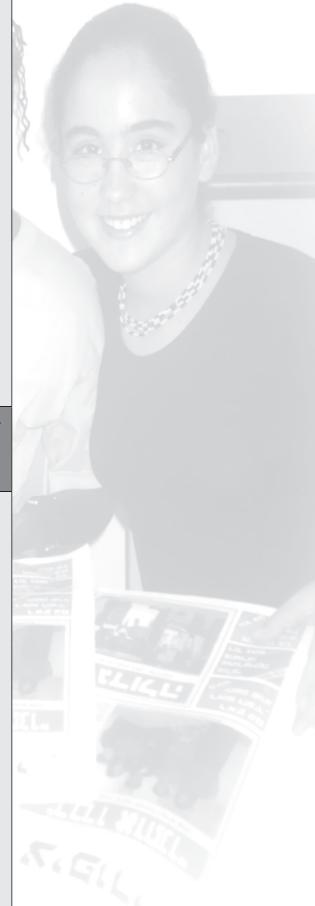
סטנדרט של ההזדמנויות למידה	סטנדרט של הערכה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט משנה
* בבית הספר קיימת השתלמאות בית ספרית בנושא קליטת עולים.	* צוות בית הספר מעורב השתלמאות בית ספרית בנושא רב – תרבותיות שזרת. * התלמידים מכירים את מגוון התרבותיות המרכיבות את אוכלוסיית בית הספר.	* צוות בית הספר משתף בהשתלמויות העוסקות בגישה רב-תרבותית ורב-לשונית. * התלמידים לומדים להכיר את התרבותיות המרכיבות את אוכלוסיית בית הספר.	IIIב. בית הספר מפתח את מודעות הצוות וכל התלמידים להיבטים הקשורים בקליטת העולים.
	* משפחות העולים מעידות כי הן מידעות בנוגע לאירועים בבית ספריים וכי הן משתתפות בהם תכופות. * משפחות העולים לוקחות חלק בתכנון וביצוע אירועים בבית ספריים.	* צוות בית הספר מזמין את משפחות העולים לאירועים (ודואג להסעות, להזמנות מתרגמות...). * בית הספר משתף את משפחות העולים בתכנון וביצוע אירועים בבית ספריים.	IIIג. בית הספר משתף את משפחות העולים
	* בועדות הורים בבית הספר שותפים גם הורים עולים. * במפגשי הורים-תלמידים בבית הספר, לוקחים גם חלק משפחות העולים החדשים.	* בית הספר מזמין את משפחות העולים בועדות הורים בבית הספר. * בית הספר מזמין את התלמידים/המשפחות לספר את סיפורם האישי (תחביבים, מסורת, תרבות, סיפור העלייה...).	

VII הקניית ערכי תרבות ישראל תוך שמירה על תרבותיות המוצא

הרצינאל של היבט "הקניית ערכי תרבות ישראל תוך שמירה על תרבותיות המוצא" מציג את מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית. הדרישה מבית הספר היא לפעול על בסיס עיקרונות הדדיות. יש לדאוג לפיתוח גישה רב-תרבותית המקנה מקום של כבוד לכל תרבות. סטנדרט זה מורכב משולש תחומיים: (א) מורשת ישראלית, (ב) דמוקרטיה ישראלית וקטואליה ו-(ג) רב-תרבותיות.

סטנדרט VII: בית הספר חשוף בפני התלמידים העולים את מורשת ישראל ותרבותו ובפני ילדי הארץ את התרבותות שהتلמידים העולים באו מהן

סטנדרט משנה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט של הערכה	סטנדרט של הגדנויות למידה
VII.1. מורשת יהודית – ישראלית			
1. בית הספר חשוף את התלמידים העולים למורשת היהודית ו"לארון הספרים היהודי".	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מלמד את מושגי היסוד של המורשת היהודית. * בית הספר מלמד את מושגי היסוד של לוח השנה העברי. * בית הספר חשוף בפני התלמידים העולים את "ארון הספרים היהודי" 	<ul style="list-style-type: none"> * התלמידים העולים מכירים בתולדות יהודית. * התלמידים העולים מכירים את לוח השנה העברי. * התלמידים העולים מכירים את המושג "ארון הספרים היהודי" ומספר טקסטים מתוך 	<ul style="list-style-type: none"> * חומר לימודי (רצוי מתרגמים לשפות שונות). * לוח שנה עברי לכל תלמיד. * אמצעי למידה מנוגנים (קלטות אודיו-ויזאו...). * תנ"ך (רצוי דו-לשוני).
2. בית הספר חשוף את התלמידים העולים לחגיגות ישראל ולמועדון	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מלמד את מושגי היסוד והמנהגים של החגיגות והמועדונים ואת שמעונות השבת. * צוות בית הספר דן עם התלמידים העולים בדילמות חברתיות-כלכליות-ערכיות בנושא שמירת החגיגות והשבת. 	<ul style="list-style-type: none"> * התלמידים העולים מכירים את חגיג ישראל ולמדו על השבת. 	<ul style="list-style-type: none"> * חומר לימודי מתרגמים לשפות שונות.
	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר משתף את התלמידים במסיבות ובעകסי החגיגות ומועדונים בבית הספר. 	<ul style="list-style-type: none"> * טקסטים כתתיים או בית ספריים. 	<ul style="list-style-type: none"> * טקסטים כתתיים או בית ספריים.

סטנדרט של ההזדמנויות למידה	סטנדרט של הערכה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט משנה
<ul style="list-style-type: none"> * דף מידע מתרגמים לשפות שונות בנושא חגי ישראל. * ההזדמנויות לארועים בית ספריים מתרגמות לשפות שונות. * מגשר חינוכי בין תרבויות. 	<ul style="list-style-type: none"> * הורי העולאים מעידים כי ברוח החגיגים הם מקבלים דפי מידע מתרגמים לשפות השונות בנושא חגי ישראל והזמןות אישיות בשפות השונות לעקס בית הספר. * הורי העולאים משתתפים בעקס בית הספר. * קיימים מפגשים, בין משפחות העולאים לבין צוות בית הספר והתלמידים, בהם לומדים על מנוגי החגיגים בארצות מוצאם. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר שולח לממשפחות דפי מידע מתרגמים לשפות השונות בנושא חגי ישראל. * בית הספר מזמין את משפחת התלמידים העולאים להשתתף בעקסים בבית הספר. * צוות בית הספר לומד מן העולאים ומשפחויהם על מנוגי החגיגים של תרבותיות ארצות המוצא. 	<p>3. בית הספר משותף את משפחות העולאים בלימוד על החגיגים ובהכנות לקראותם</p>
AIV. דמוקרטייה ישראלית וקטואליה			
<ul style="list-style-type: none"> * מפת הארץ (בכיתה ולכל תלמיד) * סמל המדינה, דגל, המנון, מגילת העצמאות. * מגוון ספרים בעברית, שירים עבריים, תיאטרון, סרטים וסדרות. * סיפורו עלייה. * הכנה לקרה טויל. 	<ul style="list-style-type: none"> * התלמידים העולאים מכירים את מפת ישראל, את סמלי המדינה ומושגים מרכזים בתולדות הציונות. * התלמידים העולאים למדו טקסטים מן התרבות הישראלית. * מעקב אחר השתתפות התלמידים העולאים בטווילים ובסירות ועיזודם ליטול חלק בפעילותות אלו. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מלמד את התלמידים העולאים את מפת ישראל, סמלי המדינה ומושגי יסוד בציונות. * בית הספר מלמד את התלמידים העולאים טקסטים מהתרבות הישראלית. * בית הספר מלמד את התלמידים העולאים את ההיסטוריה של הציונות ומדינת ישראל. * בית הספר משותף את התלמידים העולאים בטווילים של בית הספר. * בית הספר מעודד ועוקב אחר השתתפותם של התלמידים העולאים בטווילים, פעילויות ואירועים בית ספריים. 	<p>1. בית הספר חשוף את תלמידיו העולאים למסורת ישראל</p>

סטנדרט של ההזדמנויות למידה	סטנדרט של הערכה	סטנדרט של ביצוע	סטנדרט משנה
	<ul style="list-style-type: none"> * התלמידים העולים מכירים מספר מושגי יסוד הקשורים לבניה של השלטון בארץ. * התלמידים העולים למדו על הזכויות והחובות של האזרחות בישראל. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר מלמד את התלמידים העולים את מושגי היסוד של מבנה השלטון בארץ ומוסדותיו. * בית הספר מלמד את התלמידים העולים את הזכויות והחובות במערכות דמוקרטיות הישראלית. 	ב.2. בית הספר חושף את התלמידים העולים לדמוקרטיה בישראל
<ul style="list-style-type: none"> * עיתונים בעברית קלה ("שער למתחיל"). * רדיו, טלוויזיה, וידאו וט"ו 	<ul style="list-style-type: none"> * התלמידים העולים משתתפים בדינונים על נושאים אקטואליים בכיתות האם. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר חושף בפני התלמידים העולים טקסטים דבורים וכותבים מתוך האקטואליה. 	ב.3. בית הספר חושף את התלמידים העולים לאירועים אקטואליים
Ա. ג. רב-תרבותיות			
	<ul style="list-style-type: none"> * השתלבות בית ספרית בנושא תרבותיות ארצות המוצא של העולים בבית הספר. * מגשר חינוכי בין תרבותי. 	<ul style="list-style-type: none"> * המפגש הבין תרבותי עם תרבותיות ארצות המוצא של העולים: מנהגים, טקסיים ומשמעותיות רב-תרבותיות באים לידי ביטוי באירועים בית ספריים. * שימוש במילוי נושאות תקשורת בין אישית ובין תרבותית. 	<ul style="list-style-type: none"> * בית הספר חושף בפני כלל תלמידיו לתרבותות השונות שמהן באו העולים.

חלק ג': "ארגון הכלים"

כלי עזר ליישום הסטנדרטים לתחביבי קליטה של תלמידים עולים

טופסים מתרגמים

על מנת לקרב ולשתף את המשפחה בהווי בית הספר יש לדאוג לתרגם מידע כגון: הכנה לטivel, הזמנות לבית הספר, פרויקטים מיוחדים, מידע לקרהת החגים, תקנון בית הספר, לשפות הרלוונטיות לאוכלוסייה בית הספר.

מתרגמים

לבית הספר יהיו אנשים שיוכלו לעזור בתרגום מסמכים, מכתבים ופגישות עם הורים עולים.

תכניות לשילוב חברתי

קליטה התלמידים העולים נסמכת על קליטה לימודית וחברתית גם יחד. בניית תכניות לשילוב חברתי של התלמידים העולים תשתף את הקולטים והנקלטים.

קיים ישיבות צוות ודוחות מעקב והערכה

קיים ישיבות צוות מיוחדות של הוצאות החינוכי הרלוונטי, הדנות בשילובם החברתי והלימודי של התלמידים העולים באמצעות דוחות מעקב והערכתה באופן שיטתי.

השתלבות מוסדית

יש חשיבות רבה לחשיפת כל צוות המורים בבית – הספר לנושאי עלייה וקליטה: פיתוח רגשות רב-תרבותית, מעבר בין תרבותי, היכרות עם תרבותיות ארצות המוצא ומערכות החינוך שם. מומלץ לפנות למפקחי קל"ע במחוזות לסייע לבניית השתלבות מוסדית .

פגשים עם הורים עולים

מטרת המפגשים היא לחשוף את ההורים העולים למערכת החינוך ולנהלים בבית הספר, כגון: "לקראת תעודה", מבנה מערכת החינוך, תפקיד המורה, שיטות לימוד, כללי נוכחות ומשמעות (תקנון בית הספר), יוצאת בית הספר, קשרי בית ספר-הורם, טוילים. ולאחר מכן בחוץ בית הספר את תרבותיות ארצות המוצא של העולים והיכרות עם מערכות החינוך מהן באו העולים.

מומחה בית ספרי בתחום קליטת תלמידים עולים

ימונה מורה אחראי על תחום קליטת תלמידים עולים בעל רגשות רב-תרבותית, יכולת ארגון וניהול ותקשורות בין אישית טוביה שלילית את תהליך הקליטה ברגשות ובהתמדה. מומחה זה יהיה חבר בצוות הנהולי של בית הספר.

מדד' הצלחה לקליטת תלמידים עולים

מדד' הצלחה נועד לבדוק את התוצר על פי הסטנדרטים, והם מהווים כלי ל刻苦 ולבקרה פנימית של בית-הספר.

דוחים של צוות בית הספר:

- מורים מדווחים שהם שותפים לתהליכי הקליטה.
- מורים מדווחים על נוכחות סדירה של התלמידים העולים בבית-הספר ובשיעוריהם.
- מורים מדווחים שהורי התלמידים העולים מגיעים לבית הספר לפחות פעמיים בשנה על פי הזמנת בית הספר או ביזמתם.
- מורים מדווחים על היכרותם עם השפעות התרבות על הלמידה והיכרותם עם הנושא הרב-תרבותי.
- מורים מדווחים על שילוב לימודי וחברתי של התלמידים העולים בכיתות האם.

דוחים של התלמידים העולים והוריהם:

- התלמידים העולים והוריהם מרגשים שיש להם בעל תפקיד המהווה כתובת לכל פניותיהם.
- התלמידים מדווחים על שילוב לימודי בciteות האם.
- התלמידים מדווחים על תחושה של מצוי הכישורים והיכולות שלהם.
- התלמידים מדווחים על שביעות רצון משלובם החברתי בבית הספר.
- התלמידים מדווחים על מעורבות פעילה בח' בית הספר.
- הורים מדווחים על שיתופם בח' בית הספר.
- תלמידים מדווחים על השתתפות באירועים בבית ספריים: טקסיים, חגיגות, טוילים וכדומה...
- התלמידים מדווחים כי יש ביטוי לתרבות המוצאת שלהם ולשפת אםם.
- התלמידים מדווחים על הפנתה נורמות התרבות המקובלות בחברה הישראלית.

דוח של המפקח לקליטת תלמידים עולים:

- המאגר הרב-תרבותי ומגון השפונות באים לידי ביטוי בקורסוקולם הבית ספרי ובמראה בית הספר.
- הצלחה של התלמידים העולים מבחני מצ"ב, אולפן/קלט, שע"ל...

"מאחוריו הקלעים" של עבודת הוועדה – תהליכי כתיבת סענדרסים

הקמת הוועדה ועובדתה השופטת

ונשא קליטת התלמידים העולים אינו זוכה להתיחסות מסוימת במוסדות להכשרת מורים ובכתבי הספר. במטרה להבנות ולמדד את תהליכי הקליטה החברתי והלימודית של תלמידים עולים בบทי הספר עליה צורך מובהק בכתיבה סענדרסים.

באב תשס"ג (אוגוסט 2003) מונתה ועדת לכתיבת סענדרסים לתהליכי קליטה של תלמידים עולים על ידי הגב' לאה רוזנברג, סמנכ"לית ומנהלת המינהל הפדגוגי. בראש הוועדה עומד מר עמיהוד בהט, מנהל אגף קליטה תלמידים עולים. חברים בוועדה מון מדריכים ומפקחים המשתייכים לחינוך הממלכתי והמלכתי דתי באגף קליטת עלייה ונציגת מכון סאלד.

הוועדה התקנסה בתדיות של אחת לשלווה שבועות. בנוסף לפגישות הנהלה קשר שוטף בין חברי הוועדה באמצעות האינטרנט. טויטה ראשונית העברה לעין מפקח'י אגף קל"ע ולמספר מנהלי בת' ספר והערותיהם נלקחו בחשבון.

במהלך שנת הלימודים תשס"ה הוצג המספר במפגשים למועדים של מפקחים ומנהלי בת' ספר בכל הארץ. הלומדים עברו סדנאות להיכרות עם נשא העולים במערכת החינוך ונחשפו למספר הסענדרסים. בעקבות הערותיהם עבר המספר שכותב בחודש א'יר תשס"ה (מאי-יוני 2005).

המספר הוצג גם בפני אנשי אקדמיה שהостиו את הערותיהם.

לבטים ודילמות שעלו במהלך דיני הוועדה

בתחילת העבודה הוגדרו שלושה תחומים בכתיבת הסטנדרטים: ארגוני-מנاهלי, לימודי וחברתי-תרבותי. במהלך הכתיבה עלה הצורך להפריד את הסטנדרט האחרון לשני היבטים: ההיבט החברתי וההיבט התרבותי.

במקביל לעבודת הוועדה לכתיבת "סטנדרטים לתהיליכי קליטה של תלמידים עולים בבתי הספר" פעלה ועדת לכתיבת תכנית לימודיים להוראת עברית לעולים (האגף לתוכניות לימודיים ואגף קל"ע). נוצרה זיקה בעבודות שתי הוועדות. התלבטו בכתיבת ההיבט הלימודי שאין זו במסמך זה בתכנים, אך חשו צורך להתייחס אליו ולמעקב אחר התקדמות הלימודים של העולים ולשיטופם ההורם. لكن לא פסחנו על ההיבט הלימודי, גם אם הוא יתבטא בתרור הרחבה ופירוט בתכנית הלימודים, שהסתמימה לא מכך.

חברי הוועדה מודעים לחשיבות ההדדיות בהירות עם תרבויות ישראל מחד גיסא ועם תרבויות ארצות המוצא מאידך גיסא. עם זאת מריגשים חברי הוועדה צורך להתייחס לדילמות הנובעות מעבר בין-תרבותי תוך הדגשת נושאים כגון: מנגי צום, מנגי כשרות,ימי זיכרון, ראש השנה האזרחי, שבת וכדומה... לאחר לבטים באשר להיקף הנושאים ולרמת הפירוט הנדרשת הוחלט להתייחס לנושא בסטנדרט הרביעי, סטנדרט משנה א2, ופירוט מועט בסטנדרט של ביצוע שם.

פיתוח מודעות צוות בית הספר ופיתוח רגשות תרבותית הם נדבך אחד הכרחי אך לא מספיק למען שילוב מוצלח של התלמידים העולים במערכת החינוך בארץ. יש לישם עקרונות של רגשות תרבותית במעשה ההוראה-למידה בנסיבות.

הוראה הולמת בחשבן מתחום מוכנות תרבות בנסיבות והבחנות בין תלמידים ותיקים לבין תלמידים עולים ובין עולים מארץ מוצאת אחת לאחרת היא משימה קשה ומורכבת המצריכה ליווי מקצועי למורים בבתי ספר בהם לומדים תלמידים עולים.

למרות המידע במספרי העולים החדשניים המגיעים לארץ בשנים האחרונות אנו מאמינים כי יש לפתח מודעות זו בקרב צוותי בית הספר ובקרב התלמידים ומשפchatיהם על מנת ליצור חברה מרובה תרבותית.

האם יש מספר מינימום של עולים בבית הספר המחייב אותו לנושא, נשאיר להחלטת צוותי החינוך.

מקורות לעיון נסוף

- חוזר מנכ"ל ס"א/9(א) ח' באיר התשס"א, 1 במאי 2002.
- ערכה של גפ קל"ע: **קליטת תלמידים עולים במערכת החינוך**.
- Link לאתר של אגף קל"ע: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/olim>